

Yksin tulleiden ystävyysuhteet integraatitavoitteen vahvistajana ja haastajana koulussa

Riikka Korkiamäki, YTT, tutkijatohtori, Tampereen yliopisto
riikka.korkiamaki@uta.fi

Riikka: Osaatsä tosta sanoa enemmän, kun sä sanoit että on tärkeää, että miksi? Miksi se on tärkeää, että on sellanen hyvä kaveri?

“Fahran”: Kaveri... oikeesti kaveri on tärkeä elämässä. Että jos sulla on joku ongelma, esimerkki, jos sun pyörä ja auto on rikki, sä voit soittaa sun kaveri ja apua, pyytää auttaa mulle, ja kaveri on tärkeä koska, esimerkki, jos sulla ongelma, jos sä olet surullinen sä voit puhuu heidän kanssa, jos sulla kipeä, kaveri tulee tapaamaan sua. Että kaveri on sun elämässä, mä tarkotan, sun elämä tulee hyvä, kiva. Tarkotan, täällä Suomessa ei oo kuka, ei oo äiti isä, kuka ei mun sukulainen.. mutta [...] kaveri halua tykkää musta ja mä tykkää häntä, ja ehkä sit mä menen pois [ryhmäkoti], sit kaveri voi mun kanssa pysyy aina, ymmärrätkö? Se on tosi tärkeä että sulla on hyvä kaveri ja ystävä, sitten sulla kaikki hyvä, parempi.

Miksi ystävyys?

- Nuorten elämäntilanteiden haastavuus/haavoittavuus ja perinteisten tukiverkoston puuttuminen tekee erityisellä tavalla näkyväksi ystävyyden merkityksiä, käytäntöjä ja niistä käytäviä neuvotteluja.

“Jos emme ole kiinnostuneita ystävyyksistä, menetämme ison osan siitä, mikä on tärkeää lasten ja nuorten elämässä ja keskeistä heidän hyvinvoinnilleen.”

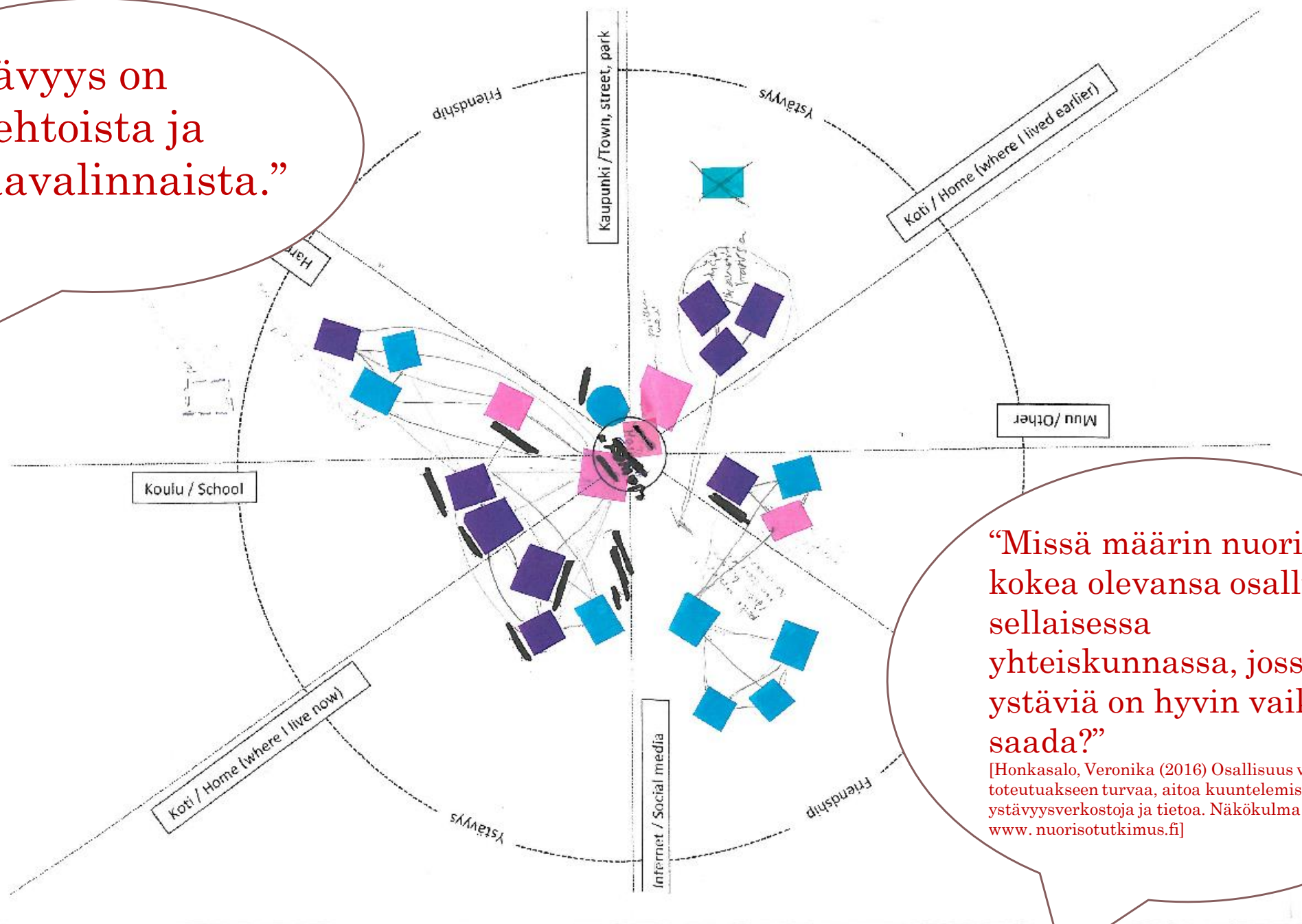
[Dunn, Judy (2004) *Children's Friendships. The Beginnings of Intimacy*. Malden, MA: Blackwell Publishing.]

- Ystävyyden näkökulma korostaa sitä, että yksintulleet eivät ole vain maahanmuuttajia vaan myös *lapsia ja nuoria*. Lisäksi ystävyksien tarkastelu esittää nuoret *toimijoina*, jotka hakeutuvat yhteyteen tiettyjen ihmisten kanssa ja ottavat etäisyyttä toisiin. Käsitteenä ystävyys nostaa esiin arjen *positiivisia ja voimavaroja tuottavia* elementtejä.

Ystävyys potentiaalina? -tutkimushanke

- “FRIENDSHIP AS POTENTIAL? The meaning of inclusionary friendship practices in managing teenagers’ risk of marginalization”, Suomen Akatemia 2016-2018
- tarkastellaan erilaisia haastavia/haavoittavia tilanteita elävien nuorten (n. 13–16 v) ystävyysverkostojen rakennetta, ystävyiden merkitystä ja ystävyiden käytäntöjä sekä ystävyksistä institutionaalisissa tiloissa käytyjä neuvotteluja
- aineistona verkostokartat, valokuvat, haastattelut sekä spontaanit keskustelut ja havainnointi
- 1) onko ystävyysuhteilla merkitystä – ja millaista – nuorten hyvinvoinnin sekä yhteisöllisen ja yhteiskunnallisen kiinnittymisen näkökulmasta
- 2) millaisia neuvotteluja ystävyysuhteista käydään institutionaalisessa tilassa nuorten kesken sekä nuorten ja aikuisten välillä
- 3) voidaanko nuorten syrjäytymisriskiä ehkäistä tunnistamalla, tukemalla ja suuntaamalla nuorten ystävyksiä

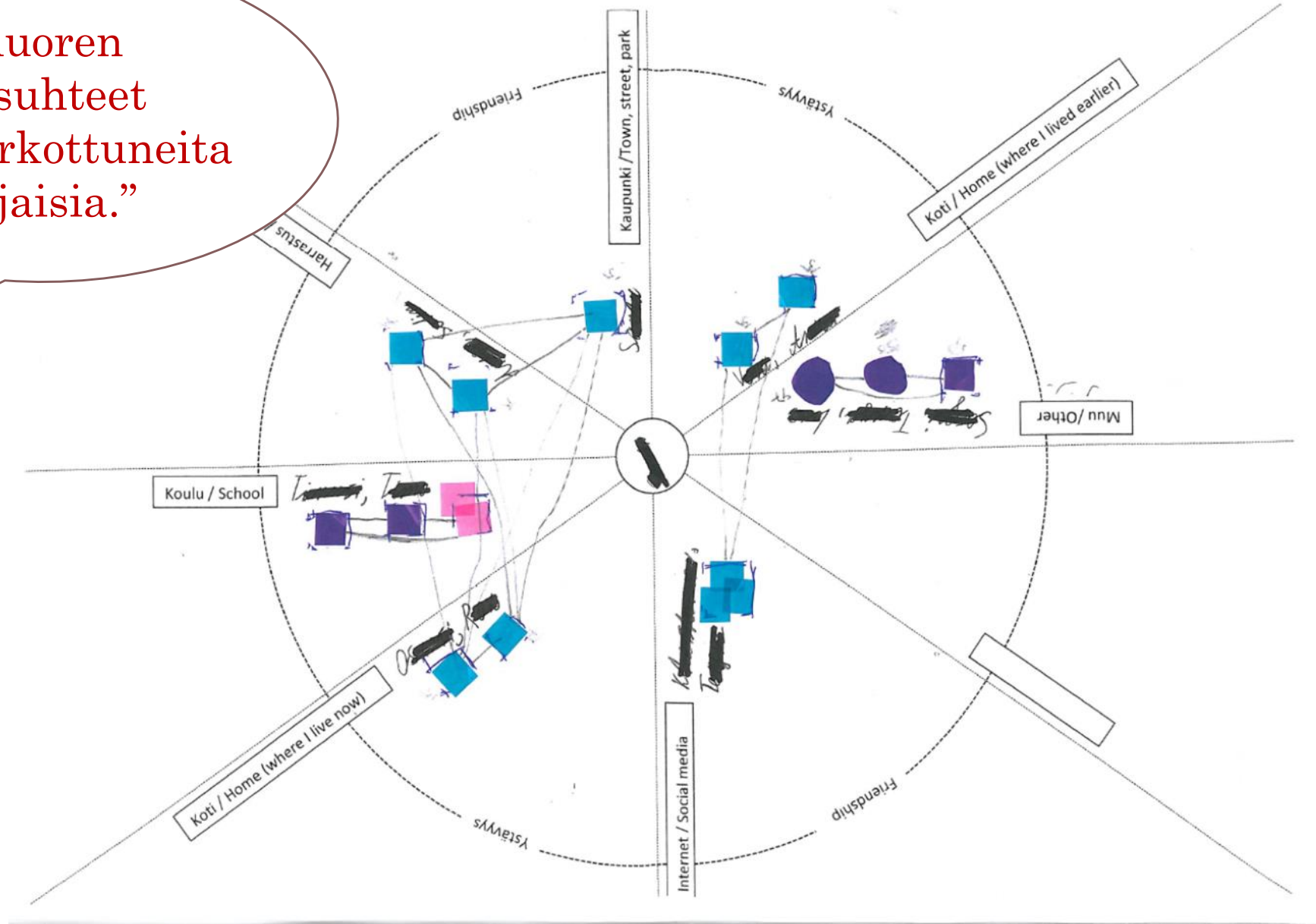
“Ystävyys on omaehtoista ja vapaavalinnaista.”

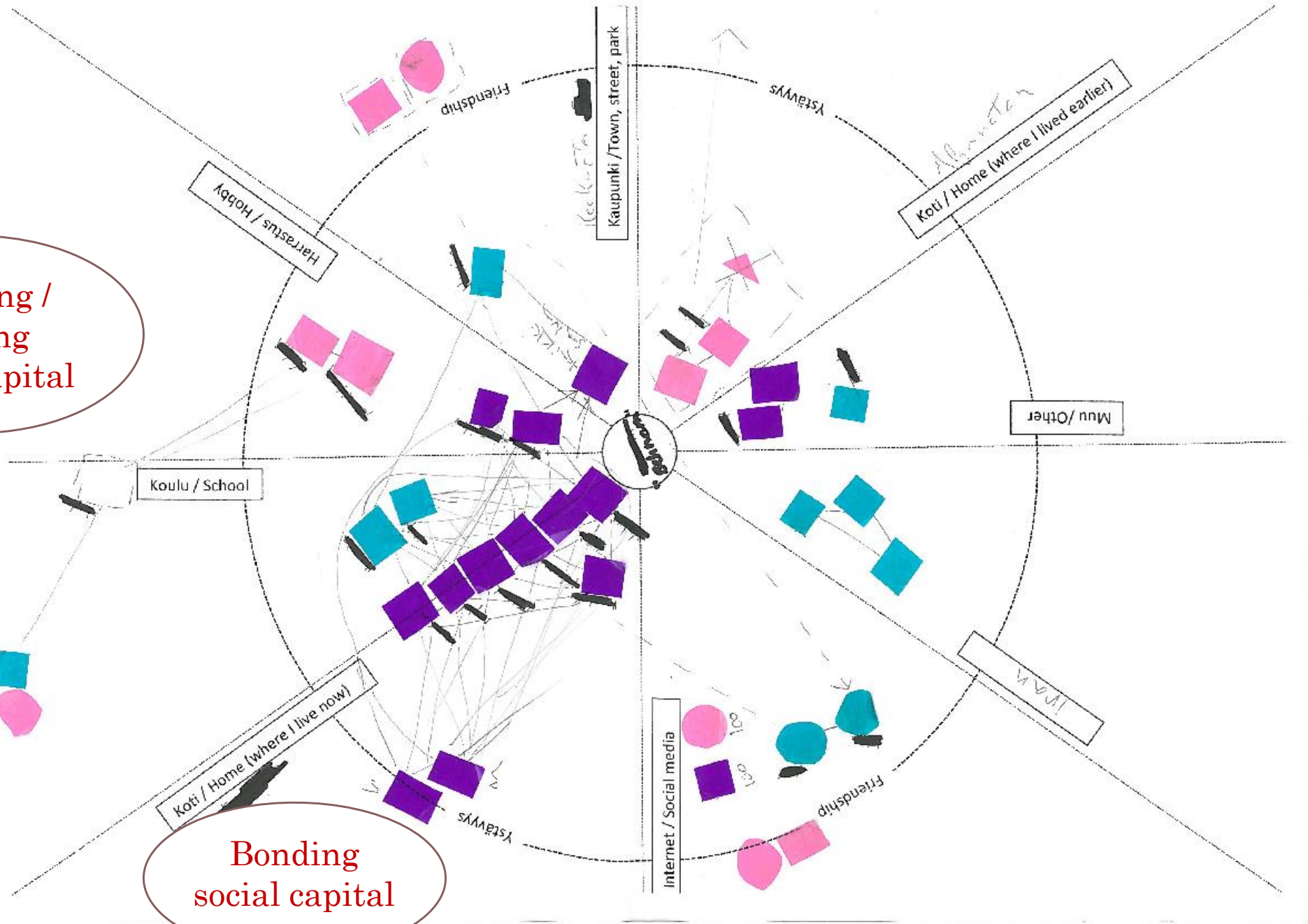
“Missä määrin nuori voi kokea olevansa osallinen sellaisessa yhteiskunnassa, jossa ystäviä on hyvin vaikea saada?”

[Honkasalo, Veronika (2016) Osallisuus vaatii toteutuakseen turvaa, aitoa kuuntelemista, ystävyysverkostoja ja tietoa. Näkökulma 28/2016. www.nuorisotutkimus.fi]

“Nykynuoren
vertaissuhteet
ovat verkottuneita
ja ylijajaisia.”

Bridging / linking social capital

Bonding social capital

Sosiaalisen integration tavoite koulussa?

- Ystävyys, yhteisyys ja kuulumisen tunne ovat kokemuksellisia, eikä niitä voi rakentaa ulkopuolelta tai ylhäältä päin.
- Kaverisuhteisiin puuttuminen on vaikeaa – eikä ehkä edes oikeutettua?

Rajat ovat aina olemassa. Se mitä on tarpeen tavoitella ei ole niiden poistaminen vaan niiden ylittäminen.

[Kivijärvi, Antti (2013) Etnisyyden merkityksiä nuorten vertaissuhteissa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.]

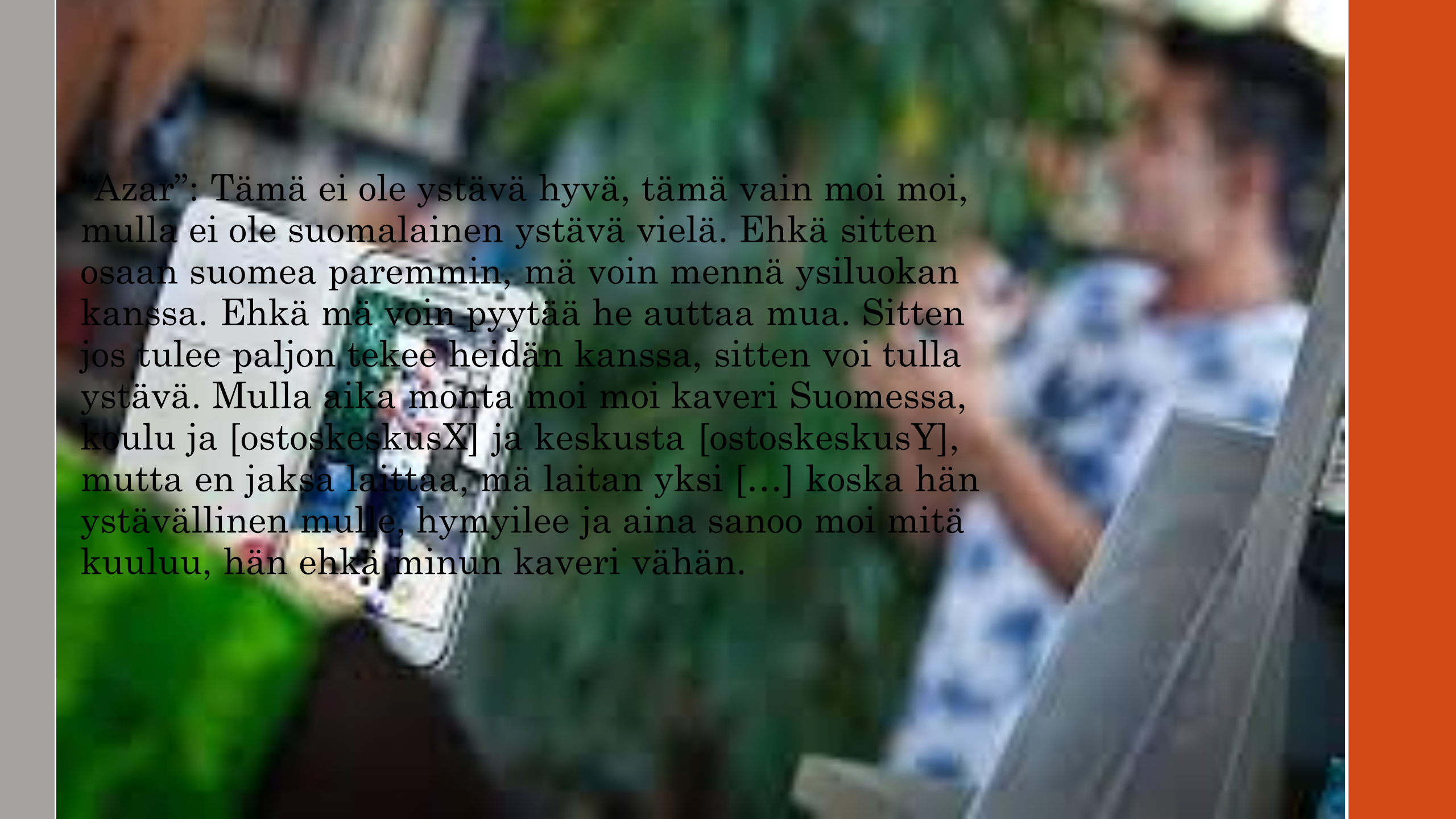
- Koulussa ollaan “pakotetusti” samassa tilassa, mikä tuottaa monenlaisia konflikteja mutta mahdollistaa myös rajojenylitykset.

Mitä voimme oppia olemalla kiinnostuneita yksin tulleiden ystävyyksistä?

- ystävyyskäytäntöjen tunnistaminen ja niiden tavoitteellinen edistäminen
- yhteiseen kieleen ja kokemukseen perustuvan ystävyyskäytännön merkityksen tunnistaminen
- kuulumisen tunteen rakentuminen jaettujen kokemusten kautta
- herkkyys tunnistaa orastavia ystävyyskäytännöjä ja niiden tukeminen pedagogisin keinoin
- Pinnallisetkin kohtaamiset voivat rakentaa ”yleistyntä luottamusta”.
- Ystävyyskäytännössä ei ole kyse vain yksityisestä suhteesta kahden tai useamman ihmisen välillä vaan myös laajemmista yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista suhteista.

Koulutila eronteiden ja konfliktien areenana

- Kieli rajanvetojen ja eronteiden käytäntönä
 - Sisäänpäin kääntyvät eronteet: äidinkieli
 - Ulospäin suuntautuvat eronteet: huutelu (vrt. toisaalta kontaktin ottamista)
- Keho rajanvetojen ja eronteiden käytäntönä
 - Sisäänpäin kääntyvät eronteet: fyysinen läheisyys (kaulailut, kättelyt ja nahistelut)
 - Ulospäin suuntautuvat eronteet: fyysinen etäisyys (selän kääntämiset, väistelevät katseet ja välimatkan ottamiset)
- Tila rajanvetojen ja eronteiden käytäntönä
 - Sisäänpäin kääntyvät eronteet:
 - Ulospäin suuntautuvat eronteet:

“Azar”: Tämä ei ole ystävä hyvä, tämä vain moi moi, mulla ei ole suomalainen ystävä vielä. Ehkä sitten osaan suomea paremmin, mä voin mennä ysiluokan kanssa. Ehkä mä voin pyytää he auttaa mua. Sitten jos tulee paljon tekee heidän kanssa, sitten voi tulla ystävä. Mulla aika monta moi moi kaveri Suomessa, koulu ja [ostoskeskusX] ja keskusta [ostoskeskusY], mutta en jaksa laittaa, mä laitan yksi [...] koska hän ystävällinen mulle, hymyilee ja aina sanoo moi mitä kuuluu, hän ehkä minun kaveri vähän.